

**PERKEMBANGAN EKONOMI DAN KEUSAHAWANAN MENERUSI
DANA ZAKAT DI KEDAH**

NUR IDIENTEE BT ABD HALIM

SARJANA SAINS (PENGURUSAN)

UNIVERSITI UTARA MALAYSIA

2011

**PERKEMBANGAN EKONOMI DAN KEUSAHAWANAN MENERUSI
DANA ZAKAT**

**Projek Sarjana ini diserahkan kepada
Kolej Perniagaan, Universiti Utara Malaysia
Sebagai memenuhi syarat keperluan
Ijazah Sarjana Sains (Pengurusan), Universiti Utara Malaysia**

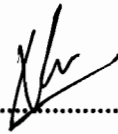
2011

Oleh :

Nur Idientee Abd Halim

PENYELIDIK

NUR IDIENTEE BT ABD HALIM

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized initials and a surname, positioned above a horizontal dotted line.

Tandatangan

PENGAKUAN TANGGUNGJAWAB

Saya dengan ini mengaku bertanggungjawab atas ketepatan semua pandangan, komen teknikal, laporan, fakta, data serta ilustrasi yang telah diutarakan dalam laporan ini. Saya bertanggungjawab sepenuhnya bahawa bahan yang diserahkan ini telah disemak dari aspek hak cipta serta kepunyaannya. Pihak Universiti Utara Malaysia (UUM) tidak akan bertanggungjawab terhadap sebarang ketepatan mana-mana komen, laporan dan maklumat teknikal serta fakta lain terhadap hak cipta dan keempunyaan.

Kebenaran untuk menyalin atau menggunakan kertas projek ini sama ada secara keseluruhan atau sebahagian daripadanya hendaklah dipohon melalui :

DEKAN
PENYELIDIKAN DAN PASCA SISWAZAH
KOLEJ PERNIAGAAN
UNIVERSITI UTARA MALAYSIA
06010, SINTOK
KEDAH.

PENGHARGAAN

Bersyukur penyelidik kepada ALLAH swt kerana telah memberkati usaha penyelidik untuk menyiapkan kertas projek ini. Bagi menyiapkan kertas projek ini penyelidik memerlukan sokongan dan bantuan daripada semua pihak. Banyak halangan dan rintangan yang perlu penyelidik tempuhi untuk menyiapkan kertas projek ini. Namun dengan sokongan dan adanya semua pihak menjadikan penyelidik lebih bersemangat untuk menyiapkan kertas projek ini.

Penyelidik ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada Dr. Azizi Abu Bakar selaku penasihat penyelidik dalam menyiapkan kertas projek penyelidik ini. Beliau banyak memberi nasihat dan tunjuk ajar kepada penyelidik untuk menyiapkan kertas projek ini. Kepada semua pensyarah UUM yang juga tidak jemu-jemu mencurahkan ilmu dan juga menyokong penyelidik.

Tidak penyelidik lupakan kepada Ibu bapa penyelidik yang sentiasa mendoakan kejayaan penyelidik. Tanpa semangat dan doa mereka penyelidik tidak mungkin akan berada di tahap ini sekarang. Kepada kakak dan adik lelaki penyelidik yang juga tidak jemu menyokong penyelidik untuk menyiapkan kertas projek ini. Ribuan ucapan terima kasih juga untuk En Mohd Firdaus b. Mohd Bashah kerana sentiasa berada bersama penyelidik untuk membantu penyelidik dalam mengharungi segala dugaan sepanjang penyelidik ingin menyiapkan kertas projek ini.

Jutaan ucapan terima kasih untuk kawan-kawan yang sama-sama berjuang untuk menyiapkan kertas projek sarjana ini. Semoga semua dapat mencapai kejayaan dan sentiasa di bawah lindungan Allah S.W.T. hendaknya.

ABSTRAK

Zakat adalah salah satu rukun Islam, tujuan zakat adalah untuk merapatkan jurang ekonomi antara golongan yang kaya dengan yang miskin. Pada hari ini penyelidik ingin melihat sama ada dana zakat yang dikumpul dapat membantu asnaf yang mempunyai keinginan untuk mengubah kehidupan mereka dengan menceburkan diri dalam bidang keusahawanan. Objektif kajian penyelidik ialah ingin mengkaji adakah dana zakat dapat membantu meningkatkan taraf hidup asnaf serta memberi kesan positif kepada perkembangan ekonomi dan keusahawanan dalam negara. Bagi menjalankan kajian penyelidik ini, penyelidik telah menggunakan dua cara pengumpulan data, iaitu cara pengumpulan data kualitatif dan juga data kuantitatif. Penyelidik menggabungkan dua data ini untuk mendapatkan keputusan hasil kajian penyelidik ini. Menerusi kajian penyelidik ini, penyelidik dapat menyimpulkan bahawa dana zakat merupakan salah satu media yang dapat membantu asnaf untuk meningkatkan taraf hidup dan secara tidak langsung dapat memperkembangkan ekonomi dan keusahawanan negara.

ABSTRACT

Zakat one of 'Rukun Islam'. Zakat have a fuction to close the relationships between people base on social class. In this research, researcher want to know, Zakat can help awnaf to make better life and in the same time give the positive effect to economic and entrepreneurships. To finished this research, researcher use two type of data collection. Type of data collection is qualitative and quantitative and to get the finding in this research, researcher need to combine between two type of data collection. The finding in this research is researcher want to conclude zakat is one of media to help awnaf to make a better life and grow economic and entrepreneurships.

ISI KANDUNGAN	HALAMAN
Halaman Tajuk	
Halaman Tandatangani	ii
Pengakuan Tanggungjawab	iii
Penghargaan	iv
Abstrak	v
<i>Abstract</i>	vi
Isi Kandungan	vii
Senarai Jadual	xi
Senarai Graf	xii
Senarai Kependekan	xiii

BAB PERTAMA

PENGENALAN

1.1 Pendahuluan	1
1.2 Penyataan Masalah	4
1.3 Isu Kajian	5
1.4 Objektif Kajian	6
1.5 Skop Kajian	6
1.6 Kepentingan Kajian	7
1.7 Metodologi Kajian	8
1.8 Rumusan	9

BAB KEDUA

ULASAN KARYA

2.1 Pendahuluan	10
2.2 Zakat	11
2.2.1 Konsep dan Pengertian	11
2.2.2 Asnaf	17
2.2.3 Ekonomi	20
2.2.4 Keusahawanan	28
2.3 Rumusan	37

BAB KETIGA

METODOLOGI KAJIAN

3.1 Pendahuluan	38
3.2 Reka Bentuk Kajian	38
3.3 Kaedah Pengumpulan Data	39
3.4 Teknik Persampelan	41
3.5 Penyataan Pembolehkan Kajian	42
3.6 Rumusan	43

BAB KEEMPAT

HASIL KAJIAN

4.1 Pendahuluan	44
4.2 Huraian Data	44
4.3 Keputusan Hasil Kajian	58
4.4 Rumusan	62

BAB KELIMA

CADANGAN DAN KESIMPULAN

5.1 Pendahuluan	64
5.2 Perbincangan	64
5.2 Cadangan	68
5.3 Kesimpulan	70
Bibiografi	71

JADUAL	HALAMAN
Jadual 4.1 Jantina responden	44
Jadual4.2 Umur responden	45
Jadual 4.3 Status responden	46
Jadual 4.4 Taraf pendidikan responden	46
Jadual 4.5 Tanggungan responden	47
Jadual 4.6 Sebab menceburkan diri	48
Jadual 4.7 Jenis perniagaan yang dijalankan	49
Jadual 4.8 Pendapatan bulan pertama	50
Jadual 4.9 Program anjuran pusat zakat	50
Jadual 4.10 Jangka masa perniagaan	51
Jadual 4.11 Kesan bantuan atas perniagaan	52
Jadual 4.12 Descriptif Statistik (Bentuk latihan yang berkesan dan pengaruh tempoh latihan)	52
Jadual 4.13 Descriptif Statistik (Pengaruh penceramah dan jenis kursus yang dijalankan)	54
Jadual 4.16 Descriptif Statistik (Kadar bantuan modal dan peranan Pusat zakat)	55
Jadual 4.17 Descriptif Statistik (Keadaan ekonomi mendorong,Mmeminati dan mahu mengubah nasib)	56

GRAF	HALAMAN
Graf 4.1 Jumlah latihan yang berkesan dan Pengaruh tempoh latihan.	53
Graf 4.2 Pengaruh penceramah dan jenis kursus yang dijalankan.	54
Graf 4.3 Kadar bantuan modal dan peranan Pusat zakat.	55
Graf 4.4 Keadaan ekonomi mendorong, meminati dan mahu berusaha dan yakin dapat mengubah nasib.	57

SENARAI KEPENDEKAN

DEB : Dasar Ekonomi Baru

KDNK : Keluaran Dalam Negara Kasar

MAIWP : Majlis Agama Islam Wilayah Persekutuan

PMR : Peperiksaan Menengah Rendah

PZKM : Pusat Zakat Kuala Muda

PUZ : Pusat Urus Zakat

RM : Ringgit Malaysia

RM : Rancangan Malaysia

SPM : Sijil Pelajaran Malaysia

STPM : Sijil Tinggi Pelajaran Malaysia

SWT : Subhawataala

UUM : Universiti Utara Malaysia

BAB PERTAMA

PENGENALAN

1.1 Pendahuluan

Setiap umat Islam sudah tentu sangat mengetahui apa itu zakat. Seperti mana yang sedia maklum, rukun Islam terdiri daripada lima perkara dan zakat adalah salah satu perkara yang terdapat dalam rukun Islam. Islam telah meletakkan kewajipan membayar zakat di tangga yang ketiga dalam rukun Islam yang merupakan tiang asas kepada agama Islam itu sendiri. Setiap umat Islam diwajibkan membayar zakat dan ini telah dilakukan sejak agama Islam turun ke dunia ini (Wahairi Mahmud, 1991). Kedudukan kewajipan berzakat itu menunjukkan betapa pentingnya elemen ini dalam kehidupan manusia di dunia dan seterusnya memberi kesan kepada kehidupan akhirat. Sememangnya solat itu merupakan suatu ikatan *diniyyah*, manakala zakat pula merupakan suatu ikatan yang berbentuk kewangan untuk membantu dan mengeratkan hubungan antara masyarakat sejagat (Wahairi Mahmud, 1991).

Penjanaan dana zakat oleh institusi zakat di Malaysia merupakan satu perkara yang agak baru dalam bidang pengurusan zakat. Penjanaan atau pelaburan dana zakat ini dilakukan oleh institusi zakat di Malaysia pada masa kini adalah kerana dana zakat mempunyai lebihan yang tinggi dan sekiranya ia tidak dilaburkan menyebabkan dana itu akan beku begitu sahaja dan ini akan merugikan semua pihak yang layak mendapat faedah atas dana zakat yang dikumpulkan. Dana zakat yang dikumpul oleh pihak institusi zakat ini telah digunakan untuk membantu *asnaf* yang memerlukan pada hari ini. Salah satu kegunaan dana

The contents of
the thesis is for
internal user
only

Bibliografi

- Al – Quran, Tafsir Pimpinan ar – Rahman Kepada Pengertian al – Quran. 1995
(cetakan ke-6). Kuala Lumpur : Jabatan Perdana Menteri.
- Abdul Aziz Muhammad (1993), *Zakat and Rural Development in Malaysia*, Kuala Lumpur:
Berita Publishing.
- Abdul Ghafar Ismail, Hailani Muji Tahir, (2006). *Zakat Pencyariatan Perekonomian Dan
Perundangan*, Bangi; Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Abdul Ghafar Ismail, Hailani Muji Tahir, (2010). *Zakat Pencyariatan Perekonomian Dan
Perundangan*, Bangi; Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Abu Ghafar Ismail & Nur Azura Sanusi (2006), “*Peluasan Kewajipan Berzakat, Jaminan
Sosial dan Desentralisasi Fiskal*”, Bangi; Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Abu Umar Faruq Ahmad & A.B.Rafique Ahmad (2009). “*Islamic microfinance : The
evidence from Australia*”. *Humnomics*. Vol25 No.3, pp.217-235
- Agatielo, O.R (2007), “*Is South-South trade the answer to alleviating poverty?*” *Management
Decision*. Vol.45 No.8, pp. 1252-1269.
- Ahmed Habib (2002), “*Financing Microenterprises: An analytical Study of Islamic
Microfinance Institutions*” *Islamic Economics Studies*, Vol 9 pp.27-64.
- Aidit Haji Ghazali, (1988). *Zakat Satu Tinjauan*, Petaling Jaya: IBS Buku Sdn Bhd.
- Alreck, P.L, & Settle, R.B. (1995). *The Survey Research Handbook*, 2nd edition. Chicago:
Irwin.
- Akhtar Sahari (2007), *Program Keusahawanan Cerahkan Masa Depan Asnaf*’, *Majalah
Asnaf* 1/2007, Lembaga Zakat Selangor. Retrieved August 1, 2010 from [http://web.e-
zakat.com.my/baru/organisasi/majalah.asp](http://web.e-zakat.com.my/baru/organisasi/majalah.asp)

- Anuar Muhamad (2008), “*Perfection of Academicians toward zakat administration particularly zakat distribution: The case of Selangor and Kelantan*”, PHD Thesis, International Islamic University Malaysia, Kuala Lumpur.
- Bailey, J. (1986). “*Learning Style Of Successful Entrepreneurs*”, In Ronstandt, R., Hornaday, J., Peterson, J.R. and Vesper, K. (Eds), *Frontiers of Entrepreneurship Research*, Babson College Press, Wellesley, MA, pp.199-210.
- Carrier, C. (2008). “*The prospective map: A new method for helping future entrepreneurs in expanding their initial business ideas*”, *International Journal Entrepreneurship and Small Business*, Vol.5, No.1, pp.28-44.
- Choudhury, M.A. (2002), “*Microenterprise development using Islamic financing and organizational instruments : Modality and practicum*”, *International Journal of Social Economics*. 29, pp.119-134.
- Devonish, D et al. (2010), “*Towards effective legal regulations and enabling environment for awnaf*”, *Islamic Economics & Finance Pedia*.
- Ima Syuhada Ismail (2007), “*Modal Insan Membentuk Asnaf Kelas Satu*’, *Majalah Asnaf* 1/2008, Lembaga Zakat Selangor. Dicapai pada 11, 2010 dari <http://web.e-zakat.com.my/bar/organisasi/majalah.asp>
- Kamil Md Idris, Ayoib Che Ahmad. Zainol Bidin, Nor Sharipah Abdul Wahab, Noor Afza Abdul Eahab, Noor Afza Amran & Haslinda Hassan (2006). *Gelagat Kepatuhan Zakat Pendapatan Pengajian Di Malaysia*. Ph.D., Universiti Utara Malaysia.
- Kuratko D.F & Hodgetss (2007), *Entrepreneurship*. USA: Thomson Higher Education.
- Laporan Zakat 2008. Jabatan Zakat Kedah
- Laporan Zakat 2009. Jabatan Zakat Kedah
- Mahmood Zuhdi Abd Majid (2003), *Pengurusan Zakat*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

- Mat Hassan Abu Bakar (2003), *Ekonomi Islam*. Pahang : PTS Publication & Distribution Sdn. Bhd
- Mohamad Uda Kasim (2005), *Zakat Teori, Kutipan dan Agihan*. Kuala Lumpur : Utusan Publications & Distributions.
- M. Kabir Hassan & Jaunyed Masrur Khan. (2007), “*Zakat external debt and poverty reduction strategy in Bangladesh*”, *Journal of Economic Cooperation*. Vol 29. No.4, .1 – 39.
- Mohd Abd Wahab Fatoni Mohd Balwi & Adibah Hasanah Abd Halim (2008), “*Mobilisasi Zakat Dalam Perwujudan Usahawan Asnaf : Satu Tinjauan*”, *Journal Syariah* . Vol 25.
- Mohd Ali Baharum (1989), *Zakat Ditinjau Dari Perspektif Sosial, Undang – Undang dan Taksiran*. Dewan Pustaka Islam : Kuala Lumpur.
- Mohd Majid Konting (1994), *Kaedah Penyelidikan*, Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Mohd Parid Shaikh Ahamd, “*Kaedah pengagihan dana zakat : satu perspektif Islam* “ dalam Nik Mustapha Nik Hassan (2001), *Kaedah pengagihan dana zakat : satu perspektif Islam*, Institut Kefahaman Islam Malaysia, Kuala Lumpur.
- Mujaini bin Tarimin (Dr) (2005), *Golongan Penerima Zakat Agihan Dana Zakat Secara Lebih Berkesan*, Shah Alam: UPENA.
- Nasim Shah Shirazi & Md. Fouad Amin (2006), “*Providing for the Resource Shortfall for Poverty Elimination through potential zakat Collection in OIC – member Countries* : IIUM Journal of Economics Research and Management, Vol. 14 No 2.
- Nor Ghani Md. Nor, Abd Razak & Mohd. Noor (2002), “*The contribution of zakat as an income creating asset in Selangor and Wilayah Persekutuan, Malaysia*”, *Jurnal Ekonomi Malaysia*. Vol.38.

Patmawati Ibrahim (2007), “*Peranan Agihan Zakat Dalam Meningkatkan Tahap Ekonomi Ummah,*” *Kertas Perbentangan di Konvesyen Zakat dan Cukai Peringkat Kebangsaan 2007*, PWTC, Kuala Lumpur, May.

Portal Lembaga Zakat Selangor (MAIS). Lembaga Zakat Selangor (2010), <http://www.e-zakat.com.my>. Dicapai pada 24 Januari 2011.

Radiyah Abdul Kader, (2001). *Ekonomi Islam*, Kuala Lumpur: Univision Press Sdn .Bhd.

Rif ‘ at Abd . Al – Latif Masyur (Dr) (2002), *Zakat Penjana Ekonomi Islam*, Kuala Lumpur: Pustaka Al – Mizan.

Rahman, M.M & Ahmad, F. (2010), “Impact of microfinance of IBBL on the rural poor’s livelihood in Bangladesh : an empirical study “, *Economic Journal* . Vol 23. No 4.

Robert D. Hisrich, Michael P. Peters & Dean A. Shepherd (2008), *Entrepreneurship*, New York : McGraw-Hill.

Roshi Abd Rahman, Sanep Ahmad & Hairunnizam Wahid (2008),”*Perlaksanaan bantuan modal zakat : Analisis perbandingan,*” Perbentangan semasa Seminar Kebangsaan Ekonomi Malaysia 2008, Pusat Pengajian Ekonomi, Fakulti Ekonomi dan Perniagaan, Universiti Kebangsaan Malaysia.

Rorscoe, J.T. (1975). *Fundamental Research Statistics for the Behavioural Science*, 2nd edition. New York : Holt Rinehart & Wilson.

Sekaran, U, (2003). *Research method for business : A skill building approach*. New York : John Wiley & Sons.

————— (2005). *Research method for business : A skill building approach* (2nd ed).
New York: John Wiley & Sons

————— (2007). *Research method for business : A skill building approach* (2th ed).
New York: John Wiley & Sons

Shahimpoor, N.(2009), “The link between Islamic banking and microfinancing”,
International Journal of Social Economics. 36, 886-996.

Shane, S. & Venkataraman, S. (2000). “The Promise of Entrepreneurship As a Field of
Research”, *Academy of Management Review*, Vol.25 No 1, pp.217-260.

Siti Mashitoh Mahamad (2008), “Legal Institutional & Regulatory Framework for Awqaf &
Zakat : Towards Better Development”, *International Islamic Conference*, October 24-
26, 2008: Syariah and Law Department, Academy of Islamic Studies Universiti
Malaya.

Siti Nor Bahyah Mahamood & Ida Ezyani Othman, (2008). *Hadiah Buat Muslimah*, Kuala
Lumpur : Telaga Biru Sdn Bhd

Sulaiman Endut, (2005). *Asas-asas Fardu Ain*, Malaysia : Pustaka Haji Abdul Majid.

T . M. Hasbi Ash- Shiddieqy, (1989). *Pedoman Zakat*, Selangor : Thinker’s Library Sdn.
Bhd.

Wahairi Mahmud, (1991). *Zakat Peranannya Dalam Penyuburan Harta*, Kuala Lumpur
Al – Hidayah Publishers.

Yusuf al – Qardhawi (Dr) (2007), *Hukum Zakat*, Indonesia: Litera Antarnusa.

Zainal Abidin Jaafar (2010), "Pengurusan Agihan Zakat : Pengalaman Baitulmal Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur" dalam Abdul Ghafar Ismail & Hailani Muji Tahir (2010), Zakat Persyariatan Perekonomian dan Perundangan Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, pp.331-337.

Zainol Bidin, Kamil Md Idris & Faridahwati Mohd Shamsudin (2009), "*Predicting Compliance Intention on Zakah on Employment Income in Malaysia: An Application of Reasoned Action Theory*", *Journal Pengurusan*, Vol.28, pp.85-102.

Zuriah Abdul Rahman, Rosylin Mohd Yusof & Faizah Abu Bakar (2008), "*Family Takaful: It's role in social economic development and as a saving and investment instrument in Malaysia – An extension*", *Shariah Journal*, Vol. 16. No.1, pp.89-105.

Capaian Web

(m.s.wikipedia.org/wiki/Rancangan_Malaysia) dicapai pada 12 Disember 2010.

(www.lembagahasil@gov.my) dicapai pada 15 Januari 2011.

(www.pusatzakat@kedah.com.my) dicapai pada 18 Januari 2011

(info@zakatkedah.com) dicapai pada 17 Januari 2011

(www.zakatkedah.com) dicapai pada 18 Januari 2011

(Zakat.com.my/store/KERTAS_4_EN_ABDUL_HAKIM) dicapai pada 16 Januari 2011.

Jabatan Zakat Negeri Kedah (2010), <http://www.zakatkedah.com>. dicapai pada 23 Januari, 2011.

Temubual

En Mustakim, Pegawai PZKM pada 18 Januari 2011